

Debat

El camí de l'esperança

Imma Tubella

Rectora de la Universitat Oberta de Catalunya

Edgar Morin i Stéphane Hessel, de 91 i 94 anys respectivament, han publicat un opuscle titulat *Perquè França retrobi el camí de l'esperança*. Companys d'indignació i de resistència i partidaris d'actuar amb urgència, han volgut d'alguna manera estar presents en les eleccions presidencials franceses amb una reflexió provocadora i una llista de quinze propostes de reforma concretes, *Roosevelt 2012*, amb la intenció d'ajudar el president electe, sigui quin sigui, a superar la crisi en pocs mesos amb propostes com la creació de dos milions de llocs de treball en cinc anys sense arruïnar ni l'estat ni les empreses, per posar-ne un exemple. Aquestes propostes es poden trobar fàcilment a internet; per tant, aquí no m'allargaré en el seu contingut, perquè, per la manca d'espai, les podria banalitzar, quan justament la intenció dels seus autors és influir en l'acció de govern del nou president però també, de manera més global, fer néixer una societat més democràtica a escala europea.

Fa temps que tant Morin com Hessel adverteixen dels perills d'una democràcia que ha perdut el contacte amb la seva base, és a dir, la ciutadania, i per això lluiten incansablement perquè es produeixi un canvi radical de la política. S'ha demostrat sobradament que les reformes sectorials i a curt termini –l'única cosa que entén la dinàmica electoral– són un pedaç, i que el que cal és un canvi cultural de base. Ens ho diuen persones de l'experiència i la credibilitat de Hessel i Morin, però també ens ho diuen els joves, que són el futur. I no els escoltem, ni als uns ni als altres.

«Morin i Hessel ens conviden a repensar-ho tot. És engrescador, perquè la força del canvi no resideix en el lament ni en els que ens espolien.»

No hi pot haver reforma de la política sense reforma del pensament polític, és a dir,

sense un canvi de mentalitat i una reforma bàsica i profunda del pensament, que l'arranqui del seu ancoratge en el passat i que el condueixi a interioritzar els reptes de la societat del segle XXI, que no són ni els de la societat del segle XIX ni els de la societat del segle XX. L'impacte pervers dels mitjans de comunicació, especialment de la ràdio i de la televisió, sobre la política, han fet que confonguem la democràcia amb les enquestes electorals i, pitjor encara, sovint donem més credibilitat als opinadors que als que haurien de ser els nostres representants, els parlamentaris, de la mateixa manera que estem a punt de confondre l'economia amb les estadístiques i l'educació amb el contingut, après o no.

Però no tota la responsabilitat és nostra ni dels mitjans de comunicació, també ho és de la cultura de la queixa que s'ha instaurat entre nosaltres, una cultura que, si no sabem transformar en propostes positives, ens podria portar ràpidament cap a la decadència.

Ha arribat el moment d'escollir quin model de país, quin model de política, quin model d'economia, quin model d'educació volem, i tenim l'oportunitat de deixar aparcada la queixa, segurament raonable però en tot cas molt poc productiva, i emprendre el camí de l'esperança. Ara bé, si volem aconseguir-ho haurem d'estar convençuts que ens cal una nova vitalitat nacional i democràtica, amb noves resistències i noves indignacions. I també necessitarem el convenciment que, més enllà de la vida que ens ofereixen les capsetes que amics i familiars ens regalen per al nostre aniversari per alleugerir la insatisfacció quotidiana –capsetes amb experiències de cent euros, i poca cosa més–, una altra vida és no només possible sinó també apassionant.

Morin i Hessel, amb la vitalitat característica dels que saben que ja no tenen res a perdre, ens volen demostrar que és molt més enriquidor i sobretot eficaç repensar-ho tot que anar sargint i anar passant amb pedaços. Que res no està establert per sempre i que tot es pot reinventar, començant per nosaltres mateixos.

La veritat és que, mirant-ho des d'una perspectiva catalana, per a mi és molt més engrescador seguir aquesta línia de pensament que conrear el lament com a metodologia o, encara pitjor, com a estratègia, per la nostra impossibilitat de poder ser el que voldríem ser, assenyalant, això sí, sempre els altres. Ja hauríem de saber que la força del canvi no resideix en els que ens espolien, en el sentit més ampli de la paraula, perquè això és l'única cosa que han sabut fer al llarg de la història i no oblidem que sortosament ho han anat perdent tot. La força del canvi, ara més que

mai, és en nosaltres mateixos, i hauríem d'agrair a Hessel i Morin que ens ho recordin. Només gent com ells, encara que sembli una paradoxa, tenen futur.

Article publicat a:

Ara. Versió digital: http://www.ara.cat/premium/opinio/cami-lesperanca_0_670132989.html

Ara. Versió impresa, 25/03/2012, pàgina 35.
